

Szockafé, 2006. február 22. A Gyermekszegénység Elleni Nemzeti Programról

A Szociális Szakmai Szövetség február 22-i rendezvényén, a Gyermekszegénység Elleni Nemzeti Program került megvitatásra. Vitaindító előadók voltak: Darvas Ágnes szociológus és Várnai Györgyi program-igazgató. A beszélgetést Bujdosó Judit vezette.

Bevezetőjében Darvas Ágnes röviden összefoglalta a program legfontosabb elemeit.

Várnai Györgyi kiemelte, hogy a jelenlegi változat egy rövid program, melynek segítségével három év alatt látható eredményeket lehet elérni. A rövid programra aztán egy huszonöt éves generációs program épül, s ennek a kidolgozására másfél év áll rendelkezésre. Darvas Ágnes elmondta, hogy a munka során meglepetésként érte őket: már eddig is rengeteg kísérlet, intézkedés, rendelet és program született a gyerekek integrációjának érdekében. A program keretei között arra is vállalkoznak, hogy mindezeket összegyűjtik és vizsgálják, hogyan lehetne mindezeket jobban összehangolni a célok megvalósítása érdekében. A korábbi kutatások fényében kijelenthető, hogy évtizedek óta nem történt javulás, inkább csak romlott a helyzet. Az iskola még mindig a szegénység átörökítésének a közege, a gyerekek közötti távolságok inkább nőnek, mintsem csökkennének.

A TÁRKI 2005-ös adatai szerint a gyermekes családok szegénységi kockázata meghaladja a teljes népességét. A kétgyerekes családok szegénységi kockázata kétszeres, a három- és többgyerekes családoké három és félszeres a gyermeket nem nevelő családokhoz képest. A KSH 2004-es adatait áttekintve, kijelenthető, hogy hazánkban a gyermekek 40%-a legalsó jövedelmi ötödben él. Ma Magyarországon a családok 12%-át tekintjük szegénynek, ezen belül a háromgyerekes családok 38%-a szegény, ahol egyébként a gyerekek 25%-a él. A szegények 2%-a mélyszegénynek számít, ami azt jelenti, hogy nincs biztos hajlékuk, nincs mindig víz – ismertette Darvas Ágnes.

Mindezeket figyelembe véve a Gyermekszegénység Elleni Nemzeti Program a következő problémákra helyezi a hangsúlyt:

- A szülők foglalkoztatása – speciálisan a gyerekes családokra vonatkozó jellemzők figyelembevételével
- A gyermekek képességfejlesztése. Itt került szóba a Biztos Kezdet (Sure Start) program, amely a gyermekszegénység visszaszorítása érdekében 1999-ben indult el az Egyesült Királyságban. A program keretében a szigetországban olyan átfogó rendszert építettek ki, amely személyre szóló segítséget nyújt a hátrányos helyzetű régiókban élőknek. A projekt a gyermek fogantatásától az iskolakezdeményezésig követi nyomon a családok életét. A Biztos Kezdet (Sure Start) magában foglalja többek között az egészséges életmód lehetőségeinek megteremtését, az iskolai tanulásra való felkészítést, de ahhoz is hozzájárul, hogy a családban legyen aktív kereső.
- A lakás, lakhatás kérdésköre.

A horizontálisan érvényesülő szempontok:

- A roma gyerekek problémái,
- A fogyatékosok helyzete,
- a települési lejtő mentén lévő egyenlőtlenségek, hiszen a társadalmi kirekesztettség és a szegénység újratermelődése fokozottan érvényesül a fejletlenebb régiókban, az aprófalvas, leszakadó kistérségekben, a városok bizonyos negyedeiben és a hátrányos helyzetű, munkalehetőségeket nem biztosító településeken

Várnai Györgyi kihangsúlyozta, hogy a jelenlegi dokumentum az első évek elképzeléseit tartalmazza, de annak kidolgozása során generációs programban gondolkodnak.

A résztvevők soraiból érkező kérdésre Darvas Ágnes kitért arra, hogy a program érintettjei a gyermekek és a szülők. A nagyszámú résztvevők többsége örömet fejezte ki a program célkitűzéseire vonatkozóan, bár néhányan kételyeiket fejezték ki a megvalósítással kapcsolatban.

A kérdések és viták ellenére is -úgy vélem- abban egyetértettek, hogy állami források és kormányzati akarat nélkül nem lehet felvenni a harcot a szegénység ellen, de szükség van azokra a települési és regionális stratégiákra is, amelyek a civil társadalom részvételére alapoznak.

Bujdosó Judit